

Στήβεν Αντωνάκος

Στήβεν Αντωνάκος

7 Ιουλίου – 25 Ιουλίου, 2007

Πόρος

Ο Αντωνάκος, διεθνώς καταξιωμένος καλλιτέχνης της ελληνικής διασποράς, ζει και εργάζεται στη Νέα Υόρκη. Από τους πρώτους καλλιτέχνες που, ήδη από την αρχή της δεκαετίας του 1960, τόλμησαν το νέον ως βασικό υλικό στα έργα τους, ο Αντωνάκος αναγνωρίστηκε νωρίς. Οι συνθέσεις του συμπεριελήφθησαν στην έκθεση *New Forms, New Media* (γκαλερί Martha Jackson, Νέα Υόρκη, 1960), μαζί με έργα του Claes, του Oldenburg και του Jim Dine, συμβάλλοντας σε μια καινούρια ιδέα στη γλυπτική.

Η μη παραστατική, μινιμαλιστική τέχνη του Αντωνάκου έχει αναπτύξει ένα λεξιλόγιο βασισμένο στη δυναμική ένταση ανάμεσα σε πλήρεις και ελλιπείς γεωμετρικές μορφές, ορθογώνια, τετράγωνα, κύκλους και γραμμές, καθώς και έντονα χρώματα. Τα γλυπτά και οι πίνακές του διαθέτουν εμφανή αρχιτεκτονικά στοιχεία. Έχουν ως αφετηρία αξιωματικές αισθητικές αρχές του μοντερνισμού των αρχών του 20ου αιώνα, όπως καθιερώθηκαν από το Ρώσο Malevitch (σουπρεματισμός) και τον Ούγγρο Moholy-Nagy (Bauhaus), τις οποίες όμως ο Αντωνάκος επανερμηνεύει με έναν πολύ ιδιαίτερο προσωπικό τρόπο. Χρησιμοποιεί υλικό από τις διαφημίσεις και την ποπ κουλτούρα με έναν εσωτερικό αισθητικό τρόπο. Έρχεται, δηλαδή, σε αντίθεση με τους σύγχρονους του Αμερικανούς καλλιτέχνες της ποπ αρτ, που χρησιμοποιούσαν στοιχεία της ποπ κουλτούρας στο διάλογο ανάμεσα στην υψηλή τέχνη και τις άλλες της εκφάνσεις (high/low art).

Οι καθαρές συνθέσεις του Αντωνάκου καταγράφουν μια διαφορετική εικονογραφική πραγματικότητα που βασίζεται στη σχέση ανάμεσα σε χρώματα και αφηρημένες μορφές.

Τα γλυπτά από φως του Αντωνάκου, σωλήνες νέον ή συνδυασμοί από ξύλινες και μεταλλικές επιφάνειες ή ακόμη και έργα σε

καμβά αποπνέουν μία έντονη αίσθηση ρυθμού, κίνησης και πνευματικότητας. Παράλληλα με τα γλυπτά αυτά που ανάγονται στη δεκαετία του 1990, η έκθεση στον Πόρο περιλαμβάνει σχέδια, κολάζ και πίνακες από τις δεκαετίες του 1960 και 1970, περίοδοι-σταθμοί στο έργο του καλλιτέχνη, ως προς τα μέσα και τις κεντρικές του ιδέες. Επιπλέον, στον Πόρο εκτίθενται για πρώτη φορά μακέτες-γλυπτά από τα μεγάλα δημόσια έργα του Αντωνάκου.

Η αρχιτεκτονική διάσταση στο έργο του Αντωνάκου διαφαίνεται ήδη στα σχέδια του '60 και του '70. Ένα από τα πρώτα σχέδια που συνδέεται με τις εγκαταστάσεις νέον είναι το *Μεγάλο Νέον από τον Τοίχο στο Δάπεδο 2* (13 Ιανουαρίου 1968). Το σχέδιο αυτό είναι σπουδή για τις μεγαλοδιάστατες εγκαταστάσεις εσωτερικού χώρου. Έχει πολύπλοκους συνδυασμούς στους οποίους πολυάριθμοι κόκκινοι/πορτοκαλί σωλήνες νέον καλύπτουν ολόκληρο το δωμάτιο, δημιουργώντας έναν επιβλητικό συνολικό χώρο όπως στο *Κόκκινο Νέον από Τοίχο σε Τοίχο*, 1968.

Στις αρχές του '70, ο Αντωνάκος μειώνει τον αριθμό των σωλήνων νέον και επιστρέφει σε απλές, μινιμαλιστικές μορφές. Αυτή η τάση, κυρίαρχη στο έργο *Ο Στόχος* (2004), διαφαίνεται ήδη στο *Κόκκινο Χ σε Γωνία* (1972) και τη σπουδή *Νέον σε Γωνία* (31 Μαρτίου 1970). Τα σχέδιά του αποκτούν αυτονομία και ανεξάρτητη φορμαλιστική αξία, έστω και ως σπουδές για τις εγκαταστάσεις νέον. Λειτουργούν ως αφετηρία για τους πίνακες με χρωματιστά μολύβια. Τα σχέδια που ακολουθούν δεν είναι πλέον σπουδές, αλλά ανεξάρτητα έργα, όπως το *Κυκλικό Νέον στον Τοίχο* (6 Απριλίου 1972 - 20 Δεκεμβρίου 1972) και το *Νέον στον Τοίχο* (24 Μαΐου 1973), τα οποία επίσης εκτίθενται στον Πόρο. Οι πίνακες αυτοί παριστούν γεωμετρικές φόρμες σε έναν ανοιχτό λευκό χώρο, χωρίς άμεσες αναφορές σε αρχιτεκτονική και είναι προϊόντα μακράς, συχνά πολύμηνης επεξεργασίας από τον καλλιτέχνη.

Καμπή στο έργο του Αντωνάκου σηματοδοτεί η εξάμηνη παραμονή του στο Βερολίνο (1980). Την περίοδο αυτή ξεκίνησε να φτιάχνει κολάζ, χρησιμοποιώντας χρωματιστά χαρτιά μεταξοτυπίας. Πρόκειται για γεωμετρικά προσανατολισμένα κολάζ, όπως το *Άτιτλο κολάζ JA 31* (1980), αυτόνομα έργα, ενδεικτικά του ενδιαφέροντος του καλλιτέχνη για την αλληλεπίδραση στο επίπεδο της σύνθεσης. Το έργο αυτό παραπέμπει και στις πρώιμες συνθέσεις του καλλιτέχνη με μαλακά υφάσματα και οροθετεί την αντίθεσή τους με τα γεωμετρικά έργα της δεκαετίας του 1980.

Στην δεκαετία του '80, ο Αντωνάκος δουλεύει σχέδια με γεωμετρικές μορφές, με χρωματιστά μολύβια σε vellum όπως στο *Άτιτλο F#4*, 1987 που επίσης εκτίθεται στον Πόρο. Οι γραμμές του μολυβιού διασταυρώνονται πάνω στο vellum και δημιουργούν μια έντονη αίσθηση υφής, καθώς ο καλλιτέχνης διαφοροποιεί το μήκος των γραμμών και την ένταση του μολυβιού πάνω στο χαρτί.

Φτιάχνει λεπτές σκιές και παράλληλα παίζει με την αντανάκλαση του φωτός και τις παραλλαγές της τονικότητας σε ένα μονοχρωματικό περιβάλλον. Το έργο *Άτιτλη Ζωγραφική Ο #1* (1983) είναι ενδεικτικό της μετάβασης, καθώς διαθέτει στοιχεία τόσο από τα προγενέστερα κολάζ όσο και από τα έργα σε vellum το *Άτιτλο F#4*, 1987.

Πέρα από την αλληλεπίδραση των γεωμετρικών μορφών τετραγώνων και κύκλων, οι τρεις αχνά σχεδιασμένες μορφές που τέμνουν διαγώνια τη σύνθεση θυμίζουν τις συνθέσεις με υφάσματα, αλλά και τα σχισμένα χαρτιά στα κολάζ του Βερολίνου.

Οι δυναμικές συνθέσεις γεωμετρικών σχημάτων δημιουργούν μία αίσθηση κίνησης και βάθους και παραπέμπουν σε αρχιτεκτονικούς όγκους, όπως φαίνονται από ψηλά.

Ακολουθεί μία σειρά σχεδίων. Το έργο *Άτιτλη Ζωγραφική SH#11* (1988) αποτελείται από 13 τμήματα. Δύο διαφορετικού μεγέθους πορτοκαλί κύκλοι είναι σχεδιασμένοι πάνω στο ίδιο μπλε φόντο, σε δεκαεπτά ισομεγέθη τετράγωνα (18x18εκ.). Οι κύκλοι εξελίσσονται σε ανεξάρτητα στοιχεία σε μία αφηρημένη σύνθεση κίνησης, αυξομειώνονται σε μέγεθος, εξαφανίζονται και γίνονται λευκοί, κενοί χώροι. Σε ένα από τα σχέδια προστίθεται ένας τρίτος μαύρος κύκλος. Αυτή η σειρά έργων χαρακτηρίζεται από μία σχεδόν υπνωτική ρυθμική ροή που παραπέμπει στην αυτόματη σχεδίαση. Αναφερόμενος στο 'Journey', μία σειρά από 72 σχέδια, ο Αντωνάκος λέει: "Για μένα η ζωγραφική είναι σαν να μπαίνω σε έναν καινούριο κόσμο... Αρχίζω με μία βασική ιδέα.. Το σχέδιο ξεκινάει αργά.. Ποτέ δεν ξέρω που θα οδηγήσει... Το χέρι μου έχει ένα ρυθμό όπως κινείται πάνω στο vellum.. Όταν παρατηρώ ένα έργο μου, αρχικά βλέπω το σύνολο, αλλά όταν κοιτάζω καλύτερα... βλέπω πώς το χέρι μου κινήθηκε πάνω στην επιφάνεια... Το μολύβι μου κινείται μαζί με τη σκέψη μου... Το να ζωγραφίζεις σημαίνει να είσαι ζωντανός. Είναι μπροστά σου και κινείται και μετασχηματίζεται.. "

Το χέρι του καλλιτέχνη κινείται αυτόματα, αβίαστα, αποκαλύπτοντας το ασυνείδητο.